

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ В АКАДЕМІЧНУ КУЛЬТУРУ УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАГОГА-ДОСЛІДНИКА

Таможська І. В., Замрозович-Шадріна С. Р.

ВСТУП

Сучасний етап розвитку системи вищої освіти України характеризується глибокими трансформаційними процесами, пов'язаними з європейською інтеграцією, глобалізацією наукового простору та цифровою модернізацією освітньої діяльності. Вхід України до Європейського простору вищої освіти та Європейського дослідницького простору зумовлює необхідність гармонізації національної системи освіти із загальновизнаними міжнародними стандартами якості, принципами академічної доброчесності та сучасними моделями організації науково-педагогічної діяльності. За таких умов особливого значення набуває проблема формування нової академічної культури українського педагога-дослідника, яка повинна відповідати сучасним вимогам відкритої науки (Open Science), принципам Responsible Research and Innovation (RRI), Європейським стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти (ESG 2015), а також міжнародним вимогам до наукової комунікації та публікаційної етики.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що сучасний педагог-дослідник виконує значно ширші функції, ніж традиційна роль викладача. Він виступає не лише носієм професійних знань, але й активним учасником міжнародного наукового співтовариства, генератором інноваційних ідей, організатором дослідницької діяльності, наставником здобувачів освіти та провідником принципів академічної доброчесності. У сучасних умовах професійна діяльність викладача дедалі більше інтегрується у світовий академічний простір, де якість освітньої та наукової діяльності оцінюється відповідно до міжнародних критеріїв прозорості, відкритості, етичності та результативності наукових досліджень.

Водночас процес імплементації міжнародних стандартів якості в український академічний простір супроводжується низкою викликів. Серед них особливого значення набувають питання адаптації європейських механізмів внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти, формування культури академічної доброчесності, розвитку публікаційної активності у виданнях міжнародних

наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, використання цифрових технологій для організації наукової діяльності, а також впровадження принципів відкритої науки у практику роботи закладів вищої освіти України.

Освіта традиційно розглядається як один із ключових соціальних інститутів, що забезпечує передачу культурних, наукових і професійних цінностей від покоління до покоління. У широкому розумінні освіта є процесом розвитку інтелектуального, морального та професійного потенціалу особистості, формування її світогляду, громадянської відповідальності та здатності до інноваційної діяльності. Саме через систему освіти суспільство відтворює накопичений досвід, культурну спадщину та наукові знання, забезпечуючи безперервність цивілізаційного розвитку. У сучасному інформаційному суспільстві освіта перетворюється на важливий ресурс розвитку людського капіталу, конкурентоспроможності держави та її інтеграції у глобальний науковий простір. Зокрема, у дослідженні М. Скидана¹ «Модель стратегічного розвитку вищої освіти України» наголошується, що повномасштабна військова агресія російської федерації проти України стала потужним каталізатором глибоких трансформацій у національній системі вищої освіти. Воєнні виклики суттєво вплинули на організацію освітнього процесу, механізми академічної взаємодії, забезпечення якості освіти та функціонування системи професійної підготовки науково-педагогічних кадрів. За цих умов особливої актуальності набуває необхідність створення інноваційної моделі розвитку вищої освіти, здатної одночасно відповідати сучасним світовим тенденціям та зберігати національні освітні традиції й академічні цінності. Автор підкреслює, що стратегічна модернізація вищої освіти має ґрунтуватися на впровадженні компетентнісного підходу, інтеграції фундаментальної та практико-орієнтованої підготовки, розвитку дослідницької культури й академічної мобільності. Водночас особлива увага приділяється формуванню в здобувачів освіти економічного мислення, підприємницької ініціативності, аналітичних і прогностичних здібностей, які є необхідними складовими професійної успішності в умовах динамічних суспільних і технологічних змін. У контексті імплементації міжнародних стандартів якості зазначені положення набувають особливої значущості, оскільки сприяють формуванню сучасної академічної культури українського педагога-дослідника та його інтеграції до європейського освітнього і наукового простору.

¹ Скидан М. І. Модель стратегічного розвитку вищої освіти України. *Грааль науки*. 2023. No 31. С. 87-89.

Сучасний розвиток освіти характеризується низкою взаємопов'язаних тенденцій, які безпосередньо впливають на формування академічної культури педагога-дослідника. Однією з таких тенденцій є гуманізація освіти, що передбачає орієнтацію освітнього процесу на розвиток особистості, забезпечення її прав і свобод, підтримку творчої самореалізації та професійного становлення. Не менш важливим напрямом виступає гуманітаризація, яка сприяє формуванню цілісного світогляду, розвитку міжкультурної комунікації, академічної мобільності та здатності працювати в міжнародному освітньому середовищі.

Важливою ознакою сучасної освітньої системи є диференціація та диверсифікація, що забезпечують можливість індивідуалізації професійного розвитку, створення різноманітних освітніх траєкторій та впровадження інноваційних моделей підготовки педагогічних кадрів. Особливого значення набуває стандартизація освіти, яка спрямована на забезпечення єдиних критеріїв якості підготовки фахівців та узгодження національних освітніх програм із міжнародними вимогами. Саме міжнародні стандарти якості сьогодні визначають основні орієнтири розвитку академічної культури, регламентують механізми внутрішнього забезпечення якості, принципи академічної доброчесності та критерії оцінювання результатів наукової діяльності.

Водночас цифрова трансформація освіти сприяє появі нових інструментів забезпечення якості академічної діяльності. Використання електронних репозитаріїв, цифрових ідентифікаторів дослідників (ORCID), міжнародних наукометричних баз даних, систем перевірки академічних текстів на плагіат, платформ відкритої науки та інструментів штучного інтелекту істотно змінює традиційні підходи до організації науково-педагогічної діяльності. За таких умов академічна культура педагога-дослідника набуває нового змісту, що передбачає не лише дотримання етичних принципів наукової роботи, а й володіння сучасними цифровими компетентностями та навичками міжнародної наукової комунікації.

Аналіз сучасних наукових досліджень свідчить^{2 3 4}, що питання забезпечення якості вищої освіти, академічної доброчесності та

² Клепко С. Ф. Наукова робота і управління знаннями: навч. посіб. Полтава : ПОППО, 2005. 201 с.

³ Лазаренко Н.І. Професійна підготовка вчителів у педагогічних університетах України в умовах євроінтеграції : монографія. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2021. 365 с..

⁴ Zlenko N. M., Tamozhska I. V. Formation of academic writing culture as a factor ensuring integrity in the educational process of higher education institutions. *Academic Culture of a Teacher-Researcher in the Scientific and Educational Space: Global, European, and National Contexts* : Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». 2025. 279–290. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-600-3-15>

інтернаціоналізації наукової діяльності активно розробляються як зарубіжними, так і українськими вченими. Значний внесок у дослідження проблем забезпечення якості освіти зробили В. Биков, Л. Карташова, Т. Сорочан, В. Кремень, О. Локшина, В. Луговий, С. Калашнікова, Ю. Триус, В. Кухаренко, С. Литвинова та інші. Разом із тим питання комплексної імплементації міжнародних стандартів якості саме в академічну культуру українського педагога-дослідника в умовах цифрової трансформації та інтеграції до європейського освітнього простору залишається недостатньо дослідженим і потребує подальшого наукового осмислення.

1. Академічна культура як складова професійної діяльності сучасного педагога-дослідника

Академічна культура є багатовимірним соціально-педагогічним феноменом, що відображає систему цінностей, норм, правил, професійних традицій та моделей поведінки, які визначають особливості освітньої та науково-дослідної діяльності. Вона охоплює не лише дотримання академічної доброчесності, але й готовність до міжнародної співпраці, відкритості наукових результатів, критичного мислення, інноваційності та відповідального ставлення до професійної діяльності. Теоретичною основою формування академічної культури виступає педагогічна аксіологія, яка розглядається як міждисциплінарний напрям сучасної педагогічної науки та філософії освіти. Предметом педагогічної аксіології є дослідження системи цінностей освіти і науки, механізмів формування ціннісної свідомості особистості, її ставлення до професійної діяльності та соціальної відповідальності. У цьому контексті академічна культура постає як інтегративна характеристика педагога-дослідника, що поєднує морально-етичні, професійні, інтелектуальні та соціокультурні складові.

Сучасний педагог-дослідник виступає не лише носієм знань, а й активним суб'єктом генерації нових наукових ідей, учасником міжнародних дослідницьких проєктів, наставником молодих науковців та провідником принципів академічної доброчесності⁵. Саме тому важливою складовою його професійної компетентності стає сформована система академічних цінностей, яка визначає якість наукової діяльності, рівень довіри до результатів досліджень та ефективність інтеграції до міжнародного академічного середовища.

Однією з визначальних тенденцій розвитку сучасної педагогічної освіти є забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії професійного становлення педагога-дослідника. Концепція навчання впродовж життя

⁵ Рєгейло І.Ю. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Україні у XX – початку XXI століття: монографія. Київ: Освіта України, 2014. 704 с.

передбачає безперервний процес особистісного та професійного розвитку, який реалізується через формальну, неформальну та інформальну освіту⁶. Відповідно до Закону України «Про освіту» (2017)⁷, індивідуальна освітня траєкторія визначається як персональний шлях реалізації потенціалу особистості, що формується з урахуванням її здібностей, професійних інтересів, мотивації, попереднього досвіду та освітніх потреб. Такий підхід створює передумови для розвитку академічної мобільності, професійної автономії та готовності до постійного оновлення компетентностей.

В умовах цифрової трансформації освіти академічна культура нерозривно пов'язана із здатністю педагога-дослідника до саморозвитку та самоосвіти. Сучасні цифрові платформи, відкриті електронні ресурси, масові відкриті онлайн-курси (МООС), міжнародні наукометричні бази даних Scopus і Web of Science, цифрові ідентифікатори ORCID та ResearcherID створюють принципово нові можливості для професійного вдосконалення та міжнародної наукової комунікації. Водночас ефективне використання цих ресурсів потребує сформованої інформаційно-цифрової компетентності та високого рівня академічної культури. Особливе місце у структурі академічної культури сучасного педагога-дослідника займає академічна доброчесність. Вона є фундаментальним принципом функціонування сучасної освіти і науки та визначає морально-етичні засади професійної діяльності. В українському законодавстві академічна доброчесність трактується як сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими повинні керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності. Аналіз наукових досліджень дозволяє зробити висновки, що в сучасному академічному середовищі академічна доброчесність охоплює значно ширший спектр питань, ніж лише запобігання плагіату. Вона включає чесність у проведенні досліджень, об'єктивність інтерпретації результатів, відповідальність за достовірність наукових даних, дотримання авторського права, прозорість процедур рецензування та повагу до інтелектуальної власності^{8 9}. Саме тому міжнародні організації, зокрема Committee on

⁶ Tamozhshka I., Lehan I., Shcherbak I., Suprun D., Hryhorenko T. Functioning and development of national and European adult education systems: a comparative aspect. *Conhecimento & Diversidade*, Niterói. 2023. Vol. 15 (40). 45–61. <https://doi.org/10.18316/rcd.v15i40.11275>

⁷ Закон України «Про освіту». 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 01.06.2026)

⁸ Сустретов А. С., Згурська В. Л., Таможська І. В. Реалізація принципів академічної доброчесності в європейському освітньому просторі: практики Франції та Німеччини. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'янчука. Серія: Педагогіка та психологія*. 2026. № 1. С. 286–292. <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2026-1-38>

Publication Ethics (COPE), активно розробляють рекомендації щодо етичної поведінки науковців та забезпечення високих стандартів академічної діяльності.

Основними етичними принципами професійної діяльності сучасного педагога-дослідника виступають чесність, відповідальність, автономність, повага до людської гідності, соціальна справедливість, професійна компетентність, доброзичливість, культура академічної комунікації та відкритість до міжнародної співпраці. Важливим аспектом академічної культури є також готовність до командної роботи, взаємопідтримки, наукового наставництва та розвитку творчої співпраці між усіма учасниками освітнього процесу.

Формування сучасної академічної культури українського педагога-дослідника значною мірою відбувається під впливом міжнародних нормативних документів та європейських освітніх політик. Одним із ключових документів є Всеосяжна рамка кваліфікацій для Європейського простору вищої освіти (QF-EHEA), яка ґрунтується на Дублінських дескрипторах і визначає очікувані результати навчання та професійної діяльності на різних освітніх рівнях. Не менш важливу роль відіграє Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя (EQF-LLL), яка забезпечує узгодженість національних систем освіти та сприяє академічній і професійній мобільності. Значний вплив на розвиток академічної культури здійснюють також Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG 2015), які визначають основні принципи внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти, розвитку культури якості та залучення всіх учасників освітнього процесу до її формування.

Особливого значення для розвитку сучасної академічної культури набувають принципи відкритої науки, які передбачають відкритий доступ до результатів досліджень, відкриті дані, міжнародну наукову співпрацю та прозорість дослідницьких процедур. У сучасному академічному середовищі педагог-дослідник повинен бути готовим працювати відповідно до цих принципів, активно використовувати цифрові інструменти поширення наукових результатів та інтегруватися у світові наукові мережі.

Узагальнюючи вищезазначене, робимо висновки, що академічна культура сучасного педагога-дослідника є складним інтегративним утворенням, яке поєднує систему професійних цінностей, академічної доброчесності, цифрових компетентностей, дослідницької етики та

⁹ Грицаєнко Л. М. Принципи академічної доброчесності в системі внутрішнього забезпечення якості освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2020. Вип. 77. С. 63–67.

готовності до безперервного професійного розвитку. Її формування виступає необхідною умовою успішної імплементації міжнародних стандартів якості у вітчизняну систему вищої освіти та забезпечення конкурентоспроможності української педагогічної науки у світовому академічному просторі.

2. Концепція забезпечення якості вищої освіти та наукової діяльності в умовах європейської інтеграції

Євроінтеграційний вектор розвитку української освіти був офіційно започаткований із приєднанням України до Болонського процесу в 2005 році під час Бергенської конференції міністрів освіти європейських країн. Відтоді реформування національної системи вищої освіти здійснюється відповідно до принципів Європейського простору вищої освіти (European Higher Education Area – EHEA), основною метою якого є створення єдиної системи підготовки фахівців, забезпечення академічної мобільності, взаємного визнання кваліфікацій та підвищення конкурентоспроможності європейської освіти на глобальному рівні.

Вступ України до Болонської співдружності став важливим кроком на шляху модернізації освітньої системи та наближення її до європейських стандартів. У процесі реалізації положень Болонської декларації українські заклади вищої освіти впровадили дворівневу та тривірневу систему підготовки фахівців, кредитно-трансферну систему ECTS, механізми внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти, а також принципи академічної доброчесності та студентоцентрованого навчання. Ці зміни суттєво вплинули на формування сучасної академічної культури та створили передумови для інтеграції українських університетів до міжнародного освітнього та наукового середовища. Концепція забезпечення якості освіти в Європейському просторі ґрунтується на розумінні якості як динамічного процесу постійного вдосконалення. На відміну від традиційних моделей контролю, сучасний підхід передбачає формування внутрішньої культури якості, коли всі учасники освітнього процесу – адміністрація, викладачі, здобувачі освіти та роботодавці – беруть участь у забезпеченні та підвищенні якості освітньої діяльності. Ключовим нормативним документом у цій сфері виступають Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area – ESG 2015). ESG визначають три взаємопов'язані рівні забезпечення якості: внутрішнє забезпечення якості в закладах вищої освіти, зовнішнє оцінювання діяльності університетів та стандарти функціонування незалежних агентств із забезпечення якості освіти. Особливість ESG полягає в тому, що вони не встановлюють жорстких універсальних вимог, а формують

спільні європейські принципи, які можуть бути адаптовані до національних освітніх систем. До таких принципів належать орієнтація на здобувача освіти, прозорість процедур оцінювання, залучення всіх зацікавлених сторін до управління якістю, академічна свобода, доброчесність та безперервне вдосконалення освітнього процесу. Не менш важливим елементом європейської моделі виступає кредитно-трансферна система ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System), яка забезпечує порівнюваність навчальних досягнень та створює умови для академічної мобільності студентів і викладачів. Використання кредитів ECTS дозволяє накопичувати результати навчання протягом усього життя та визнавати їх незалежно від країни чи закладу освіти, де вони були отримані. Саме тому сучасна європейська освіта дедалі більше орієнтується на концепцію Lifelong Learning, яка розглядає професійний розвиток як безперервний процес. Важливим компонентом сучасної системи забезпечення якості є розвиток наукової діяльності та її інтеграція до міжнародного дослідницького простору. Авторка дослідження¹⁰ «Тенденції розвитку європейської вищої освіти на початку ХХІ століття» зазначає: «Забезпечення якості вищої освіти – тенденція, яка є адекватною реакцією освітньої громадськості на виклики глобалізації освіти, та яка пов'язана зі збільшення кількості студентів і навчальних закладів впродовж останніх років, появи нових навчальних технологій, зростанням автономії університетів та їх відкритості для локальних громад й суспільства в цілому, проблемами з фінансування вищої освіти та його належним використанням для забезпечення суспільних потреб». Разом із тим, автори дослідження¹¹ відзначають, що у сучасних умовах якість університету оцінюється не лише рівнем підготовки фахівців, а й ефективністю наукових досліджень, міжнародною співпрацею, публікаційною активністю та участю у глобальних наукових проєктах. Саме тому особливого значення набувають принципи відкритої науки, які передбачають відкритий доступ до наукових результатів, прозорість дослідницьких процедур та міжнародний обмін знаннями. Концепція Open Science безпосередньо пов'язана з розвитком академічної культури сучасного педагога-дослідника. Вона сприяє поширенню практик відкритих даних, використанню міжнародних цифрових ідентифікаторів дослідників, створенню інституційних репозитаріїв та інтеграції результатів наукової

¹⁰ Товканець Г. В. Тенденції розвитку європейської вищої освіти на початку ХХІ століття. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»* : збірник наукових праць. Мукачево : Вид-во МДУ, 2015. № 1(1). 28–33.

¹¹ Дубасенюк О., Сидорчук Н. Основні тенденції реформування європейської вищої освіти. In: II Міжнародна науково-практична конференція «*European science and innovation congress*». 2026. p. 196–202.

діяльності до глобальних інформаційних ресурсів. Значну роль у забезпеченні якості наукових досліджень відіграють міжнародні наукометричні бази даних Scopus та Web of Science, які сьогодні виступають важливими індикаторами наукової продуктивності та міжнародного визнання дослідників.

Особливого значення в умовах європейської інтеграції набуває академічна мобільність, адже Європейський простір вищої освіти створює широкі можливості для обміну досвідом, реалізації спільних освітніх програм, міжнародних дослідницьких проєктів та професійного розвитку науково-педагогічних працівників. Мобільність сприяє поширенню європейських цінностей академічної культури, розвитку міжкультурної комунікації та формуванню єдиних стандартів якості освіти. Водночас сучасна концепція забезпечення якості нерозривно пов'язана з утвердженням принципів академічної доброчесності. Дотримання етичних норм у навчальній та науковій діяльності, запобігання плагіату, фальсифікації результатів досліджень та інших проявів академічної недоброчесності є необхідною умовою довіри до системи освіти та науки. Саме тому більшість європейських університетів активно впроваджують кодекси академічної етики та внутрішні механізми контролю якості дослідницької діяльності.

Зважаючи на вищезазначене вважаємо, що концепція забезпечення якості вищої освіти та наукової діяльності в умовах європейської інтеграції являє собою комплексну систему взаємопов'язаних принципів, стандартів і механізмів, спрямованих на формування культури якості, академічної доброчесності та безперервного професійного розвитку. Для України імплементація європейських стандартів виступає не лише інструментом модернізації освітньої системи, а й стратегічною умовою інтеграції до світового академічного простору, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної науки та формування сучасної академічної культури педагога-дослідника.

3. Практичні механізми імплементації міжнародних стандартів якості в академічну культуру українського педагога-дослідника

У сучасній педагогічній науці імплементація міжнародних стандартів якості розглядається як комплексний процес інтеграції європейських принципів академічної доброчесності, відкритої науки, цифрової трансформації освіти та безперервного професійного розвитку в повсякденну діяльність викладача і науковця. Практична реалізація цього процесу здійснюється через низку взаємопов'язаних механізмів, серед яких особливе місце займають розвиток «м'яких» навичок, цифровізація освітньо-наукової діяльності, впровадження

концепції відкритої освіти, проєктного менеджменту та формування професійної етики дослідника.

Однією з провідних тенденцій сучасної педагогічної освіти є формування та постійне вдосконалення *soft skills* – універсальних компетентностей, які забезпечують ефективність професійної діяльності незалежно від конкретної спеціалізації¹². У міжнародному академічному середовищі саме ці навички дедалі частіше розглядаються як необхідна складова професійної компетентності сучасного педагога-дослідника. На відміну від *hard skills*, що характеризують рівень спеціальних фахових знань, «м'які» навички визначають здатність особистості ефективно взаємодіяти з колегами, організовувати командну роботу, брати участь у міжнародних наукових проєктах та успішно адаптуватися до швидких змін сучасного освітнього середовища.

Серед найбільш важливих *soft skills* сучасного педагога-дослідника слід виділити лідерські якості, комунікативну компетентність, навички публічних презентацій, критичне мислення, здатність до міжкультурної комунікації, емоційний інтелект, стресостійкість, креативність, навички управління часом та роботи в мультидисциплінарних командах. Саме ці компетентності забезпечують успішну інтеграцію українського викладача до міжнародного академічного простору та сприяють реалізації принципів відкритої науки й міжнародної співпраці.

Особливого значення набуває розвиток емоційного інтелекту як основи ефективної професійної комунікації. У сучасних наукових дослідженнях *soft skills* розглядаються як комплекс особистісних характеристик, які забезпечують успішну взаємодію людини з соціальним середовищем та визначають рівень її професійної ефективності. Для педагога-дослідника ці якості виступають не лише чинником кар'єрного зростання, а й важливим інструментом формування позитивного академічного середовища, розвитку культури співробітництва та підтримки творчої атмосфери в університетській спільноті.

Наступним важливим механізмом імплементації міжнародних стандартів якості є розвиток концепції відкритої освіти. У сучасному європейському освітньому просторі відкрита освіта розглядається як один із базових інструментів забезпечення доступності знань, академічної мобільності та безперервного професійного розвитку. Її практична реалізація передбачає використання відкритих освітніх ресурсів (OER), масових відкритих онлайн-курсів (МООС), цифрових бібліотек та міжнародних освітніх платформ.

¹² Савчук Б. П., Снітовська О. Й. Моделі вищої освіти в українському науковому дискурсі. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2026. Вип. 30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.20471376>

Невід'ємною складовою відкритої освіти виступає дистанційне та змішане навчання, які забезпечують гнучкість освітнього процесу та створюють можливості для міжнародної академічної взаємодії. Використання цифрових платформ Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams, Coursera, EdX та інших сервісів дозволяє українським педагогам інтегруватися до світового освітнього простору, брати участь у міжнародних програмах підвищення кваліфікації та реалізовувати принцип навчання впродовж життя.

Основою функціонування сучасної відкритої освіти є інформатизація освітньо-наукової діяльності. Цифрова трансформація університетів передбачає широке використання інформаційно-комунікаційних технологій, автоматизованих систем управління освітнім процесом, електронних репозитаріїв, цифрових профілів науковців та міжнародних баз наукової інформації. У цьому контексті особливого значення набуває використання платформ ORCID, ResearchGate, Google Scholar, Scopus та Web of Science як інструментів інтеграції українського педагога-дослідника до глобального академічного простору.

Одним із найбільш перспективних практичних механізмів імплементації міжнародних стандартів виступає впровадження проєктного підходу в управління освітньою та науковою діяльністю. У сучасній європейській практиці саме проєктний менеджмент розглядається як ефективний інструмент реалізації інноваційних змін та забезпечення сталого розвитку університетів. Участь педагогів-дослідників у міжнародних грантових програмах Erasmus+, Horizon Europe, COST та інших проєктах сприяє не лише професійному зростанню, а й формуванню культури міжнародної співпраці, міждисциплінарності та академічної мобільності. Важливою складовою сучасної моделі розвитку академічної культури є гармонійне поєднання освіти, науки та бізнесу. Сучасні університети дедалі більше функціонують за моделлю інноваційних екосистем, у яких навчальна діяльність інтегрується з науковими дослідженнями, стартап-проєктами та практичною підготовкою здобувачів освіти. Такий підхід створює умови для формування соціальної відповідальності університетів, розвитку підприємницької культури та підготовки фахівців, здатних працювати в умовах економіки знань. Одним із центральних елементів практичної імплементації міжнародних стандартів якості залишається утвердження принципів академічної доброчесності та професійної етики. На початку XXI століття морально-етичні аспекти наукової діяльності набули особливої актуальності у зв'язку з розвитком цифрових технологій та глобалізацією наукових комунікацій. Сучасна академічна культура вимагає від педагога-дослідника високого рівня відповідальності за достовірність

отриманих результатів, коректність використання джерел інформації та дотримання міжнародних норм публікаційної етики.

Професійна етика сучасного науковця охоплює широкий спектр моральних норм, пов'язаних із проведенням досліджень, підготовкою наукових публікацій, рецензуванням, визначенням авторства та взаємодією із науковою спільнотою. До основних принципів належать чесність, відкритість, об'єктивність, повага до інтелектуальної власності, недопустимість плагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів досліджень. Важливою складовою професійної етики також є відповідальність дослідника за можливі соціальні та технологічні наслідки впровадження результатів його наукової діяльності. Не менш особливої уваги потребує розвиток етичної культури академічного спілкування. У сучасному міжнародному середовищі успішна професійна діяльність педагога-дослідника значною мірою залежить від його здатності до конструктивного діалогу, взаємоповаги, толерантності та партнерської взаємодії. Саме тому більшість сучасних університетів розробляють власні кодекси академічної етики, які регламентують поведінку всіх учасників освітнього процесу та формують єдині стандарти професійної культури.

З вищезазначеного робимо висновки, що практична імплементація міжнародних стандартів якості в академічну культуру українського педагога-дослідника являє собою багаторівневий процес, що охоплює розвиток *soft skills*, цифровізацію освітньо-наукової діяльності, впровадження відкритої освіти та проектного менеджменту, інтеграцію науки, освіти і бізнесу, а також утвердження принципів академічної доброчесності та професійної етики. Комплексна реалізація зазначених механізмів створює необхідні передумови для формування сучасного конкурентоспроможного педагога-дослідника, здатного ефективно функціонувати в умовах глобального академічного простору та відповідати міжнародним стандартам якості освіти і науки.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження авторами встановлено, що імплементація міжнародних стандартів якості в академічну культуру українського педагога-дослідника є важливою умовою модернізації національної системи освіти та інтеграції до Європейського простору вищої освіти і досліджень. Визначено, що дотримання принципів академічної доброчесності, відкритої науки, відповідального дослідництва, етичної поведінки та забезпечення якості сприяє підвищенню ефективності науково-педагогічної діяльності, розвитку професійних компетентностей і зміцненню довіри до результатів освітньої та наукової роботи. Ми виходимо з визнання, що досліджувана проблема має комплексний характер й охоплює не лише нормативно-правові аспекти впровадження

міжнародних стандартів, а й формування ціннісних орієнтацій, професійної відповідальності та культури безперервного саморозвитку педагога-дослідника. У цьому контексті академічна культура розглядається як інтегративний феномен, що забезпечує відповідність освітньої та наукової діяльності сучасним міжнародним вимогам. До того ж, взявши до уваги своєрідність досліджуваного конструкту, принципово важливо не лише вдосконалювати механізми нормативного регулювання та внутрішнього забезпечення якості, а й створювати сприятливі умови для розвитку дослідницької етики, академічного лідерства, міжнародної співпраці та поширення кращих практик у професійній спільноті.

АНОТАЦІЯ

У процесі дослідження авторами проаналізовано особливості імплементації міжнародних стандартів якості в академічну культуру українського педагога-дослідника в умовах інтеграції вітчизняної освіти до європейського освітнього та наукового простору. Зазначено, що забезпечення якості освіти й наукової діяльності є одним із ключових чинників підвищення конкурентоспроможності закладів освіти та професійного розвитку науково-педагогічних працівників. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю адаптації академічних практик до міжнародних вимог щодо академічної доброчесності, відкритої науки, дослідницької етики та внутрішнього забезпечення якості. Встановлено, що впровадження стандартів ESG, рекомендацій Європейського простору вищої освіти і принципів відкритої науки сприяє формуванню сучасної академічної культури педагога-дослідника. Розкрито основні напрями інтеграції міжнародних підходів у педагогічну та науково-дослідну діяльність викладачів. Обґрунтовано важливість розвитку культури академічної доброчесності та навичок критичного аналізу наукової інформації. Визначено роль цифрових технологій і міжнародної наукової співпраці в у підвищенні якості освітньо-наукової діяльності. З'ясовано, що системне впровадження міжнародних стандартів сприяє підвищенню прозорості, відповідальності та ефективності академічного середовища. Зроблено висновок, що імплементація міжнародних стандартів якості є важливою передумовою модернізації академічної культури українського педагога-дослідника та забезпечення її відповідності сучасним європейським вимогам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Tamozhska I., Lehan I., Shcherbak I., Suprun D., Hryhorenko T. Functioning and development of national and European adult education systems: a comparative aspect. *Conhecimento & Diversidade*, Niterói. 2023. Vol. 15 (40). 45–61. <https://doi.org/10.18316/rcd.v15i40.11275>
2. Zlenko N. M., Tamozhska I. V. Formation of academic writing culture as a factor ensuring integrity in the educational process of higher education institutions. *Academic Culture of a Teacher-Researcher in the Scientific and Educational Space: Global, European, and National Contexts: Scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». 2025. 279–290. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-600-3-15>
3. Грицаєнко Л. М. Принципи академічної доброчесності в системі внутрішнього забезпечення якості освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2020. Вип. 77. С. 63–67
4. Дубасенюк О., Сидорчук Н. Основні тенденції реформування європейської вищої освіти. *European science and innovation congress : II Міжнародна науково-практична конференція*. 2026. 196–202.
5. Закон України «Про освіту». 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 01.06.2026)
6. Клепко С. Ф. Наукова робота і управління знаннями : навч. посіб. Полтава : ПОППО, 2005. 201 с.
7. Лазаренко Н.І. Професійна підготовка вчителів у педагогічних університетах України в умовах євроінтеграції : монографія. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2021. 365 с.
8. Регейло І.Ю. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Україні у XX – початку XXI століття : монографія. Київ : Освіта України, 2014. 704 с.
9. Савчук Б. П., Снітовська О. Й. Моделі вищої освіти в українському науковому дискурсі. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2026. Вип.30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.20471376>
10. Скидан М. І. Модель стратегічного розвитку вищої освіти України. *Грааль науки*. 2023. № 31. С. 87–89.
11. Сустретов А. С., Згурська В. Л., Таможська І. В. Реалізація принципів академічної доброчесності в європейському освітньому просторі: практики Франції та Німеччини. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'янчука. Серія: Педагогіка та психологія*. 2026. № 1. С. 286–292. <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2026-1-38>

12. Товканець Г. В. Тенденції розвитку європейської вищої освіти на початку ХХІ століття. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»* : збірник наукових праць. Мукачево : Вид-во МДУ, 2015. № 1(1). 28–33.

Information about the authors:

Tamozhska Iryna Volodymyrivna,

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of Innovative Pedagogy, Educational
Transformations and Leadership at the Educational
and Scientific Institute «Teacher Academy»
V. N. Karazin Kharkiv National University
4 Maidan Svobody, Kharkiv, 61022, Ukraine

Zamrozevych-Shadrina Svitlana Romanivna,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor at the Department of Primary Education and Educational
Innovations Vasyl Stefanyk Carpathian National University
57 Shevchenko str., Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine